

1. modul 3. olvasólecke

Általános pénzügyi ismeretek

Személyes pénzügyek menedzselése

Személyes pénzügyeink figyelemmel követése és tudatos menedzselése egészen fiatal korunktól nagy jelentőséggel bír. Az első zsebpénz készhez kapásától kezdődően életünk végéig számos fontos és néha kevésbé fontosnak tűnő pénzügyi döntést kell meghoznunk, legyen az egy hétvégi bevásárlás vagy egy autó, vagy esetleg ingatlan megvásárlása, vagy éppen a nyugdíjas évekre való takarékoskodás. Attól függően, milyen életszakaszban vagyunk épp, különböző döntéshelyzetekben találhatjuk magunkat, ami viszont minden életszakaszra igaz, hogy nem elegendő csak a jövőre koncentrálni, hanem pénzügyi döntéseink meghozatalakor figyelembe kell vennünk azok jövőbeli következményeit is. Jelen leckében áttekintjük, milyen pénzügyi döntésekkel találkozhatunk életünk során, kiemelt figyelmet fordítva fiatalkori pénzügyi döntéseinkre, és mindennapi pénzügyeink hatékony menedzselésére.

1. Pénzügyi döntések életpálya-modellje

Mindenki máshogy éli az életét. Más személyes célokat követünk, másmilyen munkát vállalunk, más az iskolai végzettségünk és más elképzeléseink vannak a családuknak jövőjéről is. Egyéni életpályánk, hogy milyen jövőt is fogunk bejárni, attitűdjeink és kockázatvállalási hajlandóságunk nagyban befolyásolja, hogy milyen pénzügyi döntéseket fogunk a jelenben és a jövőben meghozni. Attól függően, életünk mely szakaszában vagyunk, különböző pénzügyi döntéseket kell meghoznunk, amelyet Dávid et al. (2007) az alábbi hét nagy csoportba sorol:

1. *„Döntés megtakarításokról, megtakarítási formákról.*
2. *Megtakarítások kezelése, befektetési döntések. Bankbetét, értékpapírok, befektetési alapok ismerete.*
3. *Döntés hitelfelvételről. Bankhitelek, lízing konstrukciók összehasonlítása.*
4. *Jövedelmek, bevételek tervezése, kezelése, jövedelmek és kiadások illesztése.*
5. *Pénzkezelés. Készpénzkezelés. Folyószámla, hitelkártya, pénzforgalom lebonyolítása.*
6. *Biztosítások. Egészségbiztosítás. Nyugdíjbiztosítás. Élet-, és vagyon biztosítás.*
7. *Egyéb pénzügyi döntések. Adótervezés. Háztartások adósságmenedzselése.”* (Dávid et al. 2007, 12. o.)

Általában igaz, hogy érdemes céljainkat előre felvázolni, és pénzügyeink tervezése során gondolni kell arra is, hogy a jelenben meghozott pénzügyi döntések milyen hatással lesznek a közeli és távoli jövőnkre. Szintén Dávid et al. (2007) meghatározta, az egyes életszakaszokhoz melyek a legtipikusabb döntések, amelyeket meg kell hoznunk, és a kurzus további leckéi során ezek közül több döntést is áttekintünk, amelyek a fiatal felnőttek, egyetemisták mindennapjai során felmerülhetnek pénzügyi döntési helyzetként. Az alábbi ábra jól összefoglalja, az egyes életszakaszokban mik a legjellemzőbb pénzügyi döntések. Ami közös minden életszakaszban, hogy mindig szembe kell néznünk a mindennapi élethez szükséges megélhetési és létfenntartási kiadásokkal, illetve szabadidős tevékenységekkel összefüggő kiadásokkal, azonban vannak olyan életkor-specifikus kiadások, mint például a tanulás vagy a gyermekvállalással kapcsolatos kiadások, amelyekkel csak bizonyos életszakaszainkban találkozhatunk.

Kiadás\életpálya-szakasz	Fiatal egyedülálló	Fiatal házas, gyermektelen	Fiatal házas gyermekkel	Középkorú házas gyermekkel	Középkorú házas eltartott gyermek nélkül	Idős házaspár	Idős egyedülálló
Megélhetési és létfenntartási kiadások	[Blue bar spanning all stages]						
Pénzkiadással járó szabadidős tevékenységek	[Blue bar spanning all stages]						
Tanulás	[Blue bar]						
Előtakarékosság, magtakarítások képzése	[Blue bar]						
Lakásvásárlás, lakáscsere		[Blue bar]					
Gépkocsvásárlás, gépkocsi cseréje		[Blue bar]					
Hitelfelvétel és -törlesztés		[Blue bar]					
Gyermekneveléssel összefüggő kiadások			[Blue bar]				
Luxuskiadások				[Blue bar]			

1. ábra A pénzügyi kiadások életpálya-modellje

Forrás: saját szerkesztés Dávid et al. (2007) 33. o. alapján

Pénzügyi döntéseink tervezése során az egyéni életszakaszon és az azokhoz kapcsolódó specifikus döntési helyzeteken felül fontos, hogy azonosítsuk a kockázatokat is, amelyek pénzügyi döntéseink kimenetelét veszélyeztethetik. Ezek a kockázati tényezők lehetnek a még várható éveink száma (időskorban többek között emiatt sem lehet és nem is érdemes hosszú lejáratú hitelt felvenni), esetleges balesetek, betegségek, tartós egészségkárosodás, a hitelállomány felhalmozódása (amely például intő jel lehet, hogy nem érdemes több hitelt felvenni) vagy a vagyonunk értékének csökkenése.

Egy fiatal számára ezek a kockázatok lényegesen alacsonyabbak, hiszen még sok év vár rá, fiatal korunkban általában nem rendelkezünk számottevő hitelállománnyal, illetve még arra

sem szorulunk rá, hogy vagyónkat és megtakarításainkat éljük fel, hiszen a legtöbb esetben jövedelmünk és a családjunk segítsége éppen elegendő ahhoz, hogy meg tudjunk belőle élni. Azonban hosszú távon fontos lesz ezeket a kockázati tényezőket is figyelembe venni pénzügyeink tervezésekor. Egyéni tulajdonságaink alapján eltér, ki mennyire kockázatvállaló, azonban általában igaz, hogy amennyiben pénzügyeinkben biztonságra törekszünk, érdemes a kevésbé kockázatos lehetőségeket választani. Azonban nem szabad átesni a ló túloldalára sem, nem szabad túlzottan kockázatkerülőnek lenni, hiszen a túlzott kockázatkerülés például egy hitelfelvételi lehetőség elutasításával járhat (a hitelessen magatartás egyébként a magyar társadalom egyik jellemző tulajdonsága), ami nem bölcs dolog, hiszen, ha odafigyelünk és tájékozódunk, bár kockázatos, de jól is járhatunk, ha okosan veszünk fel hitelt vagy fogadunk el egy befektetési lehetőséget. Egy kis kockázat tehát nem árt meg, feltéve, ha megfelelően tájékozódunk minden pénzügyi döntés meghozatala előtt!

2. Pénzügyeink tervezése

Életszakasztól függően mindennapi pénzügyeink és nagyobb pénzügyi döntéseink meghozatala előtt érdemes megtervezni azokat, amelyben az alábbi lépések segíthetnek:

1. **Határozd meg egyértelműen hosszú távú pénzügyi céljaidat!** Szeretnél néhány év múlva lakást vásárolni? Szeretnéd Diákhiteléd törlesztését minél hamarabb letudni? Szeretnél tovább tanulni, de ehhez forrásra van szükséged? A pénzügyi tervezés első lépésének a célok meghatározásának kell lennie, hiszen akkor tudunk csak tudatosan rövid- és hosszútávú pénzügyi döntéseket meghozni, ha tudjuk mi az a cél, amelyet ezekkel a pénzügyi döntésekkel szeretnénk elérni, hiszen a cél nagyban meghatározza az utat, amelyet be kell járnunk az eléréséhez.
2. **Azonosítsd a pénzügyi céljaid elérését befolyásoló környezeti tényezőket!** Valóban reális cél, hogy családi házat szeretnél venni a jelenlegi ingatlanpiaci környezetben? Lehet, hogy egy kisebb lakást egyszerűbb lenne... Közvetlen környezetünk, de akár tágabb értelemben a gazdasági környezet is befolyásolja, melyek lehetnek azok a célok, amelyeket van esélyünk elérni. Vizsgáljuk meg közvetlen környezetünket, családjunkat, korábbi döntéseinket, hiszen akár egy továbbtanulási döntés is nagyban befolyásolhatja, milyen esélyekkel indulunk a jövőben pénzügyi döntéseinket illetően. Nagyon fontos, hogy céljaink legyenek elérhetőek és reálisak, és bár lehetnek szép álmaink és vágyaink a jövőre nézve, pénzügyeink tervezésekor nagyon fontos, hogy a realitás talaján maradjunk és átgondoljuk, mit is van esélyünk elérni és mit nem.

3. **Határozzuk meg a pénzügyi célunk elérésének mérföldköveit!** Ez lényegében azt jelenti, hogy bontsuk pénzügyi célunkat kisebb részcélokra, hiszen ezek megvalósítása jobban tervezhető, egyszerűbben tudjuk azokat életpályánk bizonyos szakaszaihoz illeszteni.
4. **Végezzünk SWOT-elemzést!** A SWOT-elemzés az erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek (*Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats*) számbavétele. Azért érdemes ezen szempontok alapján feltérképezni környezetünket, jelenlegi pénzügyi helyzetünket, saját erősségeinket és gyengeségeinket, mert így nem ütközhetünk váratlan problémákra, de legalábbis a veszélyek ismeretében fel tudunk készülni a lehetséges buktatókra, erősségeink és lehetőségeink ismerete pedig segíthet a célok és részcélok hatékony elérésében. Erősségünk lehet például takarékos hozzáállásunk, tudatosság a megtakarításokban, gyengeség lehet például, ha nem figyelünk oda költségeinkre, nem gondoljuk át fogyasztási döntéseinket, a lehetőségek közé tartoznak azok a külső folyamatok, amelyek pénzügyeinket és gazdasági helyzetünket pozitívan befolyásolják (pl. egy jövedelmező megtakarítási vagy befektetési lehetőség), és végül veszélyt jelenthetnek pénzügyeinkre azok a folyamatok, amelyek nehezíthetik a forrásszerzést és jelentős kiadásokra kényszeríthetnek (például a túlzott hitelfelvétel).
5. **Vázzuk fel céljaink elérésének lehetséges stratégiáit és válasszuk ki közülük a legmegfelelőbbet!** Céljaink elérésének természetesen nem csak egy módja létezik, hanem számtalan különböző utat bejárhatunk, mire elérjük azokat. Ha például a célunk egy lakás megvásárlása, akkor számos megtakarítási lehetőség és befektetési forma közül választhatunk, amelyekhez igen különböző lépéseket kell végrehajtani, és kockázatukban is eltérőek lehetnek. A külső környezetünk, személyes adottságaink és kockázatvállalási hajlandóságunk fényében mérlegeljünk tehát, hogy melyik stratégiát érdemes választani mindezek közül.
6. **Kezdjük el a kiválasztott stratégia megvalósítását és kövessük nyomon a megvalósítást!** Terveink megvalósítása során időről időre érdemes ellenőrizni, hogy a megvalósítás adott szakaszában valóban ott vagyunk-e, ahol lenni szeretnénk. Sikert elérni a meghatározott rész célját? Megfelelően haladok a célom eléréséhez? Elronthattam bármit út közben? Emberek vagyunk, így néha előfordulhat, hogy letérünk arról az útról, amit eredetileg kijelöltünk magunknak, és épp emiatt fontos, hogy tudatosok legyünk, és odafigyeljünk arra, hogy ha le is térünk, irányítsuk vissza magunkat arra az útra, amit elterveztünk.

7. **Ha kell, ne féljünk újratervezni!** Természetesen a pénzügyi tervezés és pénzügyi céljaink elérése nem kőbe vésett folyamat, előfordulhat, hogy megváltoznak életkörülményeink, és ezáltal megváltoznak céljaink is, vagy olyan külső körülmények változnak meg, amelyek elérhetetlenné teszik számunkra az eredeti célunkat. Ilyenkor nem szabad kétségbeesni, és ha már nem akarunk egy adott célt elérni, nem is kötelező mindenképpen azért dolgozni, amire már nem vágyunk. A lényeg, hogy ha újratervezzük pénzügyi céljainkat, maradjunk továbbra is reálisak, és az új célok meghatározásánál vegyük figyelembe mi az, amit már elértünk és építünk korábbi eredményeinkre. Azaz tehát, ha a célunk egy kis lakás megvásárlása volt, és elkezdtünk megtakarítani, hogy meg tudjuk venni, de időközben inkább egy új autóra lett szükségünk, semmi gond, az új célok eléréséhez segíthet, hogy már van egy kis megtakarításunk!

A fenti lépéseket természetesen nem kell kötelező jelleggel követni, azonban a tervek megfogalmazása során mindenképpen hasznos, ha azokat kisebb lépésekben szeretnénk elérni és ezekhez a kisebb lépésekhez ismerjük magunkat és környezetünket is.

3. Személyes vagy családi költségvetés készítése

Az előző pontban megnéztük, milyen lépéseket érdemes követni ahhoz, hogy hosszú távú céljainkat elérhessük. Ahhoz, hogy ezeket a hosszú távú célokat elérhessük, rövid távon is érdemes pénzügyeinket megtervezni és nyomon követni. A rövid távú tervezés legjobb eszköze egy személyes vagy családi költségvetés elkészítése, amely összegzi bevételeinket és előre tervezhető kiadásainkat, így már a hónap elején tudhatjuk, mire számíthatunk a hónap végén, mennyit tudunk megtakarítani, és tudatosan félrerakhatunk egy összeget váratlan kiadásaink fedezésére is.

Bevételeink és kiadásaink megtervezése során fontos, hogy minden olyan tényezőt érdemes figyelembe venni, amely jövedelemszerzéssel vagy bármilyen kiadással járhat, hiszen rövid és hosszú távon is akkor tudjuk tudatosan és sikeresen menedzselni pénzügyeinket, ha nem hagyunk figyelmen kívül semmilyen tényezőt és törekszünk az átláthatóságra és pénzügyeink nyomon követésére. Bevételeink és költségeink tervezése során az alábbi tényezőket érdemes felmérni:

1. táblázat Lehetséges bevételek és kiadások csoportosítása

Lehetséges bevételek	Lehetséges kiadások
<ul style="list-style-type: none">• Munkajövedelem és munkavégzéssel kapcsolatos jövedelem (pl. bér, juttatások, nyugdíj, táppénz stb.)• Tulajdonból és vagyonból származó jövedelem (pl. saját ingatlan kiadásából származó bérleti díj, kamatbevételek, profit, részvénytulajdonosként kapott osztalék stb.)• Szociális juttatások (pl. családi pótlék, GYES/GYED, álláskeresői járadék, egyéb szociális segélyek stb.)• Egyéb jövedelmek (pl. előző hónapról megmaradt jövedelem, ösztöndíjak, nyeremények stb.)	<ul style="list-style-type: none">• Élelmiszer• Rezszi• Ruházkodás• Egészségügyi kiadások• Közlekedés• Infokommunikációs kiadások• Oktatás, művelődés• Szórakozás, kikapcsolódás• Egyéb kiadások

Forrás: saját szerkesztés, Dávid et al. 2007 alapján

Költségvetésünk megtervezése során a bevételek áttekintése után érdemes elsőként folyó fogyasztási kiadásainkat áttekinteni, ezek a minden hónapban állandó jelleggel jelen levő, mindennapi életünkhöz szükséges kiadásokat jelentik, ilyenek például az étellemezéssel és lakhatással kapcsolatos költségek (pl. lakbér, rezszi), az állandó havidíjjal rendelkező szolgáltatások (pl. internet és mobiltelefon-előfizetés) vagy éppen amennyiben van, hiteleink törlesztőrészelei. Ezen állandó kiadások ismerete egy biztos pontot nyújthat abban, meddig is nyújtózkodhatunk pénzügyeinkben, hiszen ahogy a közmondás is mondja, *„Addig nyújtózkodj csak, amíg a takaród ér!”*

Az állandó költségeink levonását követően fennmaradó összegről el kell döntenünk, mire szeretnénk elkölteni, illetve, hogy mennyit szeretnénk belőle megtakarítani. Érdemes minél előbb elkezdni megtakarítani hosszabb távú céljaink elérése érdekében, hiszen a hatékony öngondoskodás lényege -ahogy azt a későbbi leckékben is látni fogjuk- az, hogy minél előbb tegyünk jövőbeli céljaink elérése érdekében. Diákként az ösztöndíjunktól és diákmunkából szerzett fizetésünkből még nem kell (és nem is lehetséges) azonnal több tíz- vagy százezer forintot megtakarítani havonta, de minden, havonta félretett kisebb összeg egy megfelelő megtakarítási vagy befektetési forma választása esetén szép hozamot hozhat a jövőben. Érdemes kicsiben elkezdni, akár néhány száz vagy ezer forint félrerakásával, és ahogy haladunk előre az életpályánk során, és megszerezzük első biztos állásunkat, majd első

fizetésünket, „emelhetjük a tétet” és egyre többet rakhatunk félre. Takarékoskodni tehát egy rendkívül hosszú távú folyamat, amelyet fontos, hogy időben elkezdjünk.

És honnan tudjuk meg, hogy mennyit is tudunk félrerakni? Ehhez érdemes a költségvetés elkészítésén túl kiadásainkat és bevételeinket tételesen vezetni, majd a hónap végén ezekkel elszámolni, hogy megismerjük, egyébként mire is megy el a pénzünk egy hónapban. Sok fiatal nem figyel oda személyes pénzügyei vezetésére, nem tartja fejen mennyit és mire költhet, emiatt a hónap végén úgy érzi, semmire sem költött, mégis kifolyt a pénze a kezei közül. Manapság már számos mobilalkalmazás áll rendelkezésünkre, ahol akár kiadáscsoportonként külön-külön (pl. lakhatás, közlekedés, ételmiszer, szórakozás) vezethetjük, mire mennyit költöttünk, és erről részletes statisztikákat is készítenek az alkalmazások, így jobban megismerhetjük magunkat is, és talán észre is vehetjük, melyek azok a termékek vagy szolgáltatások, amelyekre túl sokat költünk és érdemesebb lenne egy kicsit csökkenteni a fogyasztásukat. Ha pedig ezek az alkalmazások nem válnak be, marad a jó öreg toll és papír, hiszen egy füzet is alkalmas arra, hogy kiadásainkat és bevételeinket vezessük.

4. Kitekintés: mire költ egy mai magyar fiatal?

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) éves rendszerességgel végzi el Háztartási költségvetési és életkörülmény adatfelvétel (HKÉF, 2009 előtt Háztartási költségvetési felvétel) névre hallgató felmérését, amelynek célja egy több ezer elemű véletlen minta segítségével felmérni a lakosság életkörülményeit és fogyasztási szokásait. Az adatgyűjtés az Európai Unió többi tagállamában is azonos módszertan alapján történik, így a kapott adatok európai szinten is összehasonlíthatóvá teszik a háztartások gazdasági helyzetét, jövedelmi viszonyait, fogyasztási és megtakarítási szokásait. Emellett segítenek pontos képet vázolni a legfontosabb társadalmi kérdésekről, úgy, mint a munkanélküliség, az eladósodottság vagy a nyugdíjasok helyzete. A kapott adatok pedig végső soron hozzájárulhatnak fontos nemzeti és európai szintű gazdaságpolitikai döntések meghozatalához.

A felmérés részletes adatokat közöl különböző korcsoportok fogyasztási adatairól fogyasztási főcsoportonként külön-külön. Ezeknek az adatoknak a segítségével megismerhetjük, egy „átlagos” magyarhoz képest miben másabb egy mai fiatal fogyasztásának szerkezete, ami segíthet abban is, hogy saját költségvetésünk kialakításában mik is a legfontosabb elemek. Az alábbi táblázat az egy főre jutó éves kiadások megoszlását tartalmazza korcsoportonként 2018-ban. Vizsgáljuk meg az alábbi táblázat tartalmát!

2. táblázat Egy főre jutó háztartási kiadások megoszlása korcsoportonként 2018-ban, %

Termék- és szolgáltatáscsoport megnevezése	Egy főre jutó éves kiadások megoszlása korcsoportonként, %				
	25 évesnél fiatalabb	25-54 év között	55-64 év között	65 éves és idősebb	Összesen
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	24,01%	23,30%	24,81%	27,80%	24,56%
Szeszes italok, dohányáru	4,09%	3,51%	3,72%	2,81%	3,42%
Ruházat és lábbeli	5,49%	4,80%	3,74%	2,76%	4,18%
Lakásfenntartás, háztartási energia	21,92%	18,27%	19,68%	21,12%	19,25%
Lakberendezés, háztartásvitel	2,85%	4,18%	4,12%	4,37%	4,17%
Egészségügy	3,11%	3,74%	5,00%	9,15%	5,10%
Közlekedés	12,59%	13,38%	12,55%	7,21%	11,90%
Hírközlés	7,46%	6,80%	7,04%	6,65%	6,83%
Kultúra, szórakozás	5,72%	7,21%	6,60%	6,81%	6,97%
Oktatás	1,88%	1,36%	0,41%	0,14%	0,93%
Vendéglátás és szálláshelyszolgáltatás	4,38%	5,42%	3,84%	2,70%	4,51%
Egyéb termékek és szolgáltatások	6,50%	8,03%	8,48%	8,49%	8,17%
Összesen	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Forrás: saját szerkesztés, KSH HKÉF adatok alapján

A 25 évesnél fiatalabb korcsoport fogyasztási szokásait az idősebb korcsoportok és az átlagos fogyasztáshoz viszonyítva felfedezhetjük azokat a jellegzetességeket, amelyek a fiatal felnőttekre, egyetemista diákokra jellemzőek. Amire ez a korcsoport hasonló arányban költ, mint a többi korcsoport, az az élelmiszerek és a hírközlés (ide tartoznak a telekommunikációs szolgáltatások, pl. TV, internet, telefon), hiszen ezen termékek és szolgáltatások fogyasztása nem életkor-specifikus. Azonban szinte minden további csoportban lényegesen magasabb, vagy alacsonyabb egy-egy termékcsoporthoz képest. Lényegesen alacsonyabbak a fiatalok lakberendezéssel és egészségüggyel kapcsolatos kiadásai a többi korcsoportéhoz képest, hiszen fiatalon még egészségesebbek vagyunk, a lakberendezéssel kapcsolatos kiadások (pl. háztartási gépek, barkácseszközök, bútorok, lakástextilek stb.) vásárlása sem élvez akkora prioritást, mint az idősebb korcsoportoknál, hiszen a legfiatalabb korcsoport tagjai 25 éves kor előtt még jellemzően a szüleikkel vagy esetleg tanulmányaik folytatása miatt kollégiumban, albérletben laknak, így többnyire nincs szükség annak berendezésére és saját lakberendezési tárgyak megvásárlására.

A lakhatással kapcsolatban érdekessége a fenti táblázatnak, hogy a legfiatalabb és a legidősebb korcsoport kiadásainak közel azonos részét, megközelítőleg ötödét veszik el a lakásfenntartással kapcsolatos költségek, míg a 25-64 év közötti korcsoportok esetén a lakhatási kiadások aránya kis mértékben alacsonyabb. Ez annak fényében nem meglepő, hogy a fenti táblázat az egy főre jutó kiadások megoszlását tartalmazza, a háztartási kiadások pedig a közbülső két korcsoport esetén jellemzően megoszlának a háztartás tagjai között (pl. házastárs, gyermekek), míg például az idősek egyedül, vagy csak házastársukkal élnek, mivel a gyermekeik ekkorra rég kirepültek és saját családot alapítottak.

Amiben a fiatalok kiadásai számottevően magasabb arányt képviselnek az összes kiadáshoz képest, és amelyek fogyasztásának magasabb értékét e korcsoport jellegzeteségeivel és életvitelével nagymértékben magyarázhatjuk, az a szeszesital és dohányáru fogyasztása (amelyre évente átlagosan közel 40 ezer forintot költ egy fiatal), illetve az oktatással összefüggő kiadások (*amely évente átlagosan megközelítőleg 20 ezer forintot jelent – az eredmények nem tartalmazzák a tandíjakat, amelyeket ha magunk finanszírozunk és hozzáadunk az éves kiadásainkhoz, az oktatási kiadások talán még nagyobb arányban lennének az összes kiadás körében!*), amelyek nem meglepőek annak fényében, hogy ezen korosztály tagjai többnyire még tanulnak, illetve például az egyetemista lét fontos elemei a heti bulik és a kikapcsolódás. A fenti táblázat tehát jól bemutatja, miben másabb egy mai fiatal fogyasztási szerkezete, mint az idősebb generációé, és ennek ismerete sokat segíthet abban, hogy megismerjük saját fogyasztási szokásainkat és megtudjuk, mire kell jobban odafigyelnünk a költségvetésünk elkészítése során.

5. Felhasznált irodalom

Dávid Balázs – Gulyás Erika – Lamanda Gabriella – Mizsák Márta – Szabadosné Németh Zsuzsa – Pálinkó Éva – Szabó Márta – Szórádi Attila (2007). *Személyes pénzügyek*. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Pénzügyek Tanszék, Budapest.

Ryan, Joan S. – Ryan, Christie (2015). *Managing Your Personal Finances*. 7. kiadás, CENGAGE Learning, Boston. ISBN 978-1-305-07681-5

JELLEN TÁMOGATÁSÁVAL. PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3.-16-2016-00014

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE